

استدلال شورای پول و اعتبار برای ایجاد یک شرکت صرافی وابسته به بانک‌های دولتی چه بود؟

تا پیش از این، صرافی‌هایی که بانک مرکزی مجوز فعالیت آنها را صادر می‌کرد، مربوط به بخش خصوصی بودند، بنابراین بانک مرکزی اشراف چندانی بر نحوه انجام کار آنها نداشت. هدف از تشکیل صرافی‌های دولتی این بود که بانک مرکزی بتواند سیاست‌هایی خود را در مورد نرخ ارز، به شکل متمرکزتر اعمال کند و نظارت کامل بر عملکرد آنها داشته باشد؛ ضمن این که خدمات گسترده صرافی‌های مجاز می‌توانست از فعالیت‌های دلالی و شخصی و نیز برخوردهای دوگانه و گزینشی با عموم مردم جلوگیری کند.

این نکته را اضافه کنم که در واقع مجمع شرکت‌های صرافی توسط بانک‌ها تشکیل می‌شود. در مورد شرکت صرافی بانک توسعه صادرات نیز که اولین شرکت مجاز صرافی دولتی است (بقیه بانک‌ها بعد از این بانک اقدام کردند) بانک توسعه صادرات ۷۰ درصد به صورت مستقیم و ۵ درصد به شکل غیرمستقیم سهم دارد و ۲۵ درصد متعلق به صندوق تعاون و کارکنان بانک است. شرکت صرافی بانک توسعه صادرات در مرداد ۸۳ تأسیس شد و از آنجا که بانک توسعه صادرات یک بانک تخصصی ارزی است، شرکت صرافی بانک در سال‌های اول فعالیت خود مقام اول را از نظر فروش به خود اختصاص داده بود. برای مثال سال گذشته بالغ بر ۴۲ هزار میلیارد ریال گردش مالی داشتیم که برابر با حدود ۲ میلیارد دلار است. البته با ورود شرکت‌های صرافی سایر بانک‌ها، کمی میزان خرید و فروش ما کاهش پیدا کرده است. هرچند اغلب آنها کارهایی را انجام می‌دهند که واقعا مجاز به انجام آنها نیستند؛ برای نمونه در حال حاضر صرافی‌های بانک‌ها نمی‌توانند واحدهای خارج از کشور هم داشته باشند و در آیین‌نامه بانک مرکزی چنین موردی دیده نشده است. با این وجود برخی از بانک‌ها از جمله بعضی بانک‌های خصوصی بدون مجوز، واحدهای خارج از کشور ایجاد کرده‌اند. به همین دلیل میزان فروش آنها بیشتر شده است. البته این مساله یعنی صدور مجوز فعالیت در خارج از کشور، در بانک مرکزی در حال بررسی است و شاید در آینده چنین مجوزی به صرافی‌های بانک‌ها داده شود.

حاصل عملکرد شما از نظر اقتصادی طی سال‌های اخیر چگونه بوده است؟

عملکرد شرکت تا پایان سال گذشته یک روند صعودی داشت. اما همانطور که می‌دانید؛ بعد از رکود بازار جهانی به دلیل بحران اقتصادی، بازار داخل هم به هر حال تحت تاثیر این رکود قرار گرفت؛

گفتگو با مدیرعامل شرکت صرافی توسعه صادرات:

بازوی یک بانک

گفتگو: نیکی بزرگمهر

صرافی توسعه صادرات به عنوان اولین صرافی مجاز بانک‌های دولتی کشور در مرداد ماه سال ۱۳۸۳ و در پی مصوبه شورای پول و اعتبار در سال ۱۳۸۲ که به بانک‌های خصوصی و دولتی اجازه می‌داد تا در قالب شرکت‌های سهامی خاص، صرافی‌هایی را خارج از نام بانک‌ها تأسیس کنند، فعالیت خود را آغاز کرد. در گفتگویی که با سیدجلال جلیلیان، مدیر عامل این شرکت صرافی داشتیم، به تشریح اهداف تشکیل این شرکت و چگونگی عملکرد آن پرداخت.

یکی از موفقیت‌های صرافی ما، تدوین اولین فرم خرید و فروش ارز بوده که هم اکنون در کلیه صرافی‌های مجاز بانک‌ها به کار گرفته شده و از سوی بانک مرکزی هم به عنوان فرم نمونه به آنها ارائه شده است. ما در عین حال، اولین و بهترین روش حسابداری خرید و فروش ارز را هم تدوین و پیاده‌سازی کرده‌ایم

می‌دهند. نرخ را هم به صورت آزاد محاسبه می‌کنند. اضافه کنم که چند سالی است در ایران، بانک مرکزی متولی فعالیت صرافی‌ها شده است و تا پیش از آن، صرافی‌ها از نیروی انتظامی مجوز می‌گرفتند و کار می‌کردند. البته هنوز هم بخشی از صرافی‌ها از نیروی انتظامی مجوز فعالیت دارند، چون صرافی‌هایی که از بانک مرکزی مجوز می‌گیرند، باید تابع ضوابط ویژه بانک مرکزی هم باشند، بنابراین بسیاری از متقاضیان نمی‌توانند مجوز بانک مرکزی را بگیرند و کماکان با مجوز اماکن و نیروی انتظامی کار می‌کنند. البته بانک مرکزی قصد دارد کم‌کم حلقه را تنگ‌تر کند تا بتواند کاملاً بر این بازار نظارت داشته باشد.

با توجه به اینکه شرکت شما در کشورهای دیگر شعبه ندارد، مشکلات صادرکنندگان ما در برخی کشورها برای نقل و انتقال پول چگونه برطرف می‌شود؟

درست است که ما در این خصوص نمی‌توانیم کاری انجام دهیم، اما بانک توسعه صادرات در اغلب کشورها شعبه دارد و نقل و انتقالات به وسیله بانک‌ها انجام می‌گیرد. وقتی ارز را از طریق بانک به داخل کشور منتقل کنند، از طریق صرافی می‌شود آنها را تبدیل به ریال کرد و از همان مزایایی که گفتیم، یعنی پایین بودن نرخ و بالا بودن سرعت تبدیل ارز در صرافی‌ها، منتفع شد.

دلیل اینکه شما نمایندگی خارج از کشور ندارید، تنها عدم موافقت بانک مرکزی است؟

بانک مرکزی اصلاً این گزینه را ندیده بود. در واقع لزومی برای این مساله نمی‌دید. نقل و انتقال را از طریق سیستم بانکی انجام می‌دهند و کنترلش هم امکان‌پذیر است. نقل و انتقال از طریق صرافی‌ها به نوعی از حیثه کنترل بانک مرکزی خارج می‌شود. بانک مرکزی مایل است نقل و انتقالات از داخل شبکه بانکی صورت بگیرد تا بتواند میزان ورود و خروج را کنترل کند. البته از آنجا که بانک مرکزی بر معاملات صرافی‌های بانک‌ها اشراف کامل دارد این مجوز را بانک مرکزی احتمالاً به صرافی بانک‌ها خواهد داد.

با ابداع سیستم کد مشتری و به کارگیری آن در اسناد مالی، برای هر کدام از مشتریان حقیقی و حقوقی خود یک عدد ۸ رقمی اختصاص داده است که در آینده‌ای نه چندان دور می‌تواند به صورت آنلاین جهت خرید و فروش ارز اقدام کنند.

عملیاتی که صرافی بانک توسعه صادرات انجام می‌دهد با عملیات صرافی‌های مجاز بخش خصوصی چه تفاوت‌هایی دارد؟

در ابتدا بهتر است در مورد تفاوت کار صرافی و بانک توضیح بدهم؛ ببینید! هر کاری که صرافی می‌کند بانک هم می‌کند، اما به طور خلاصه؛ علت ایجاد صرافی در دنیا، سرعت و نرخ مناسب فروش ارز بوده است. چون معمولاً در بانک‌ها به دلیل بوروکراسی پیچیده‌ای که وجود دارد، سرعت انجام کار و نرخ ارز ارائه شده مناسب نیست. صادرکننده و یا واردکننده هم به شدت نیاز دارد که کار را با سرعت انجام دهد، در حالی که گاهی اوقات پیش آمده ارسال حواله در بانک حتی یک هفته هم به طول انجامیده است. علاوه بر زمان، نوساناتی هم که در نرخ ارز وجود دارد کاملاً بر قرارداد و معاملات تأثیر می‌گذارد.

نکته بعدی هم که بین بانک و صرافی متفاوت است، برخورد پرسنل است. پرسنل بانک‌ها به خصوص بانک‌های دولتی واقعاً برخورد خوبی با مشتری ندارند. مشتری می‌خواهد پول خودش را بگیرد، اما با مشکل مواجه می‌شود. همه این دلایل موجب می‌شود که صرافی‌ها از استقبال مردمی بیشتری برخوردار باشند.

اما درباره سوال شما باید بگویم؛ در مورد نوع کار تفاوتی وجود ندارد، اما تفاوت نرخ خرید و فروش در شرکت ما حدود سه ریال است، در حالی که در صرافی‌های بخش خصوصی این تفاوت به ۱۰ تومان هم می‌رسد. گاهی اوقات هم اصلاً جایجایی انجام نمی‌شود؛ یعنی کسی را در کشورهای دیگر دارند، در اینجا ریال را از مشتری می‌گیرند و در آن کشورها توسط اشخاص مرتبط با خودشان، ارز مورد نظر را تحویل می‌دهند. اگر هم کسی بخواهد به اینجا ریال بفرستد آنجا پول (ارز) را می‌گیرند و اینجا ریال تحویل

صادرکننده‌های ما بازار خارجی را از دست داده بودند و در نتیجه میزان ورود ارز به داخل هم کاهش پیدا کرده بود. به عبارت دیگر، میزان معاملات به شدت افت کرده و به حدود ۵۰ درصد معادلات سال گذشته رسیده است. حتی این مساله بر معاملات بازار فرعی بانک مرکزی هم تأثیر داشته و حجم معاملات این بازار را نیز با افت مواجه کرده است. تمام این عوامل در سال جاری بر بازار صرافی‌ها هم موثر بوده است. در ۹ ماهه سال جاری میزان فروش ما حدود ۸۰ درصد سال گذشته است، البته سودمان را در واحد ارزش بسیار کاهش دادیم تا بتوانیم از نظر میزان حجم معامله به سال گذشته نزدیک‌تر باشیم. به هر حال امسال سود سال گذشته را نخواهیم داشت، اما به نسبت شرایط، خوب است.

اضافه کنم که سرمایه شرکت در آغاز مبلغ پنج میلیارد ریال بود که در سال ۱۳۸۴، با توجه به افزایش حجم عملیات و نیز ارقام معاملات، شرکت نیاز مبرمی به افزایش سرمایه پیدا کرد، و در نهایت طی دو مرحله، سرمایه ثبتی شرکت به مبلغ پانزده میلیارد ریال افزایش یافت. و در سال ۱۳۸۷ هم مجمع عمومی با افزایش ۳۰۰ درصدی، سرمایه شرکت را به ۶۰ میلیارد ریال رساند.

تجربه پنج سال کار صرافی در حاشیه بانک تخصصی صادرات کشور چگونه بوده است؟

به هر حال منافع متقابلی برای هم دو طرف وجود داشته است. منافع مستقیم و غیرمستقیم سهامدار کاملاً به شرکت ما می‌رسد و به نوعی کلیه حواله‌های بانک از طریق این شرکت انجام می‌شود. از سوی دیگر، حمایت بانک از ما، میزان فروش صرافی را بالاتر می‌برد و هر چقدر میزان فروش سالانه ما بالاتر می‌رود، سود سالیانه بانک هم بیشتر می‌شود. برای مثال علاوه بر سود سرمایه‌گذاری که نصیب بانک می‌شود، معادل سود صرافی از فروش ارز نیز متعلق به بانک است.

یکی از موفقیت‌های صرافی ما، تدوین اولین فرم خرید و فروش ارز بوده که هم اکنون در کلیه صرافی‌های مجاز بانک‌ها به کار گرفته شده و از سوی بانک مرکزی هم به عنوان فرم نمونه به آنها ارائه شده است. ما در عین حال، اولین و بهترین روش حسابداری خرید و فروش ارز را هم تدوین و پیاده‌سازی کرده‌ایم که اکثر صرافی‌های مجاز بانک‌ها هم از همین سیستم نرم‌افزاری استفاده می‌کنند.

اولین دستگاه تمام مکانیزه شمارش و شناسایی اسکناس با امکان چاپ سریال اسکناس را هم صرافی توسعه صادرات تهیه کرده است و در حال حاضر به کلیه مشتریان، فیش چاپی سریال اسکناس‌های خریداری شده یا فروخته شده ارائه می‌شود. شرکت ما